

2023-10-09 Nr. NV-2444

VYRIAUSYBĖS SPRENDIMO PROJEKTAS		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEPTINTOJO PRANEŠIMO PAGAL 1979 METŲ JUNGTINIŲ TAUTŲ KONVENCIJĄ DĖL VISŲ FORMŲ DISKRIMINACIJOS PANAIKINIMO MOTERIMS PROJEKTO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis	Svarstyti Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis (A dalis) ☐ LRV posėdis (B dalis)
	Priėmimo terminas (Data iš kalendoriaus)		(Data iš kalendoriaus)	☐ Gražinti tobulinti

SPRENDIMO ESMĖ

Lietuvos Respublikos septintasis pranešimas pagal 1979 metų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims parengtas įgyvendinant Jungtinių Tautų konvencijoje dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims* numatytus įsipareigojimus. Pagal Konvenciją valstybės narės privalo pranešti JT generaliniam sekretoriui, kad tai apsvarstytų JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetas, kokių teisinių, administracinių ar kitokių priemonių jos ėmėsi ir kokią pažangą padarė.

Pranešimo projektas parengtas atsakant į 2019 m. pateiktas Komiteto baigiamąsias pastabas dėl šeštojo Lietuvos periodinio pranešimo.

Pagrindinės Komiteto rekomendacijos: išplėsti antidiskriminacinių ir lygių galimybių įstatymų taikymo sritį – įtraukti su šeimos ir asmeninių gyvenimu susijusius klausimus; ratifikuoti Stambulo konvenciją; sustiprinti stereotipų šalinimo priemonių įgyvendinimą švietimo sistemoje; stiprinti priemones, kuriomis siekiama pagerinti romių mergaičių ir mergaičių su negalia įtraukimą į bendrojo lavinimo sistemą; įgyvendinti vienodo užmokesčio už vienodos vertės darbą principą; priimti teisės aktus, nustatančius atskirą apsaugos orderio taikymo tvarką nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje; smurto artimoje aplinkoje atvejais baudžiamųjų bylų nagrinėjimo procese pirmenybę teikti baudžiamajam persekiojimui, o ne susitaikymui ir mediacijai; stebėti ir vertinti teisminių institucijų, prokurorų ir policijos reagavimą smurto dėl lyties atvejais; pakeisti nacionalinės teisės aktus, kad pilietybė būtų automatiškai suteikiama visiems Lietuvoje gimusiems vaikams, įskaitant romų vaikus; platinti ir viešinti Konvenciją; stiprinti teisėjų, prokurorų, policijos ir kitų teisėsaugos pareigūnų gebėjimų ugdymą; didinti moterų atstovavimą politikoje, įskaitant politinių partijų kandidačių ir savivaldybių vadovių kvotų nustatymą; užtikrinti visų mergaičių ir jaunų moterų galimybes naudotis lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugomis; užtikrinti, kad neįgalios moterys ir mergaitės turėtų teisę laisvai ir atsakingai spręsti su jų seksualumu susijusius klausimus, įskaitant lytinę ir reprodukcinę sveikatą be prievartos, diskriminacijos ir smurto; panaikinti nuostatas dėl neįgalių asmenų teisinio neveiknumo; išplėsti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos veiklos apimtį; padidinti Seimo kontrolierių įstaigos žmogiškuosius, techninius ir finansinius išteklius ir kt.

Informacija Pranešime apima 2018-2022 m. laikotarpį.

Pagrindiniai atlikti darbai: 2021-2030 m. Nacionaliniame pažangos plane įtvirtintas ir pradėtas taikyti horizontalusis principas „lygios galimybės visiems“; patvirtintas ir įgyvendinamas Lygių galimybių įgyvendinimo 2024-2026 m. veiksmų planas; įsigaliojo Lygių galimybių įstatymo pakeitimai, kuriais nustatyta, kad socialinės padėties diskriminacijos pagrindas apima ir asmens šeiminių padėčių; Darbo kodekse atsirado reikšmingi pakeitimai, susiję su darbe patiriamu psichologiniu smurtu; Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymu ir Darbo kodeksu sudarytos palankesnės sąlygos tėvams derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus, įtvirtinti pakeitimai dėl tėvystės ir vaiko priežiūros atostogų; nauju Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu patobulinta apsaugos nuo smurto sistema, įteisintas apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderis, ženkliai padidintas finansavimas specializuotos pagalbos centrams; priimtas Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatymas ir pradėta teikti kompleksinė pagalba aukoms; Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme numatytas reikalavimas viešojo sektoriaus įstaigose įrengti vaikų valandinės priežiūros kambarius; atnaujintos bendrojo ugdymo programos, parengta gyvenimo įgūdžių bendrojo ugdymo programa; priimtas Švietimo įstatymas, pagal kurį mokyklos neturės pagrindo atsisakyti priimti mokytis mokinio tik dėl jo turimų specialiųjų ugdymosi poreikių; sukurtas ir pradėtas įgyvendinti bazinis visuomenės sveikatos priežiūros teikimo modelis, įdiegtas šeimų lankymo, teikiant ankstyvosios intervencijos paslaugas modelis; vykdoma asmens psichikos sveikatos priežiūros paslaugų reforma; vykdomi projektai, skirti romų integracijai; Mediacijos įstatyme įtvirtinta išimtis iš pareigos inicijuoti privalomąją mediaciją prieš kreipiantis į teismą dėl ginčo sprendimo

* Seimas Konvenciją ratifikavo 1995 m. Pirmas Lietuvos pranešimas teiktas 1998 m.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims; pakeistas Pilietybės įstatymas, kuriame nustatyta, kad asmenų be pilietybės, teisėtai gyvenančių Lietuvoje, vaikas įgyja Lietuvos pilietybę gimstant ir kt. Lietuvos lyčių lygybės politika tendencingai rodo teigiamą pokytį. Pasaulio ekonomikos forumo ataskaitoje „Global Gender Gap Report 2023“ lyčių lygybės srityje Lietuva užėmė 6-ą Europoje ir 9-ą vietą pasaulyje.

Pranešimo projektą parengė socialinės apsaugos ir darbo ministro sudaryta tarpžinybinė komisija (*dalyvavo SADM, TM, SAM, ŠMSM, VRM, EIM, ŽŪM, URM, Valstybės duomenų agentūros, Generalinės prokuratūros, Žurnalistų etikos inspektoriatas, Valstybinės darbo inspekcijos, Užimtumo tarnybos, Tautinių mažumų departamento, Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovai*).

Pranešimo projektas apsvaistytas Moterų ir vyrų lygių galimybių komisijoje (*Komisija pritarė, projektas pakoreguotas pagal išsakytas pastabas*).

Pranešimą Lietuvos Respublika turi pateikti Komitetui iki 2023-11-08.

Vyriausybės pasitarimo protokolu siūloma:

- pritarti Pranešimo projektui.
- pavesti SADM organizuoti Pranešimo vertimą į anglų kalbą
- pavesti URM iki 2023-11-08 pateikti Pranešimą anglų kalba per JT generalinį sekretorių Komitetui.

PASTABOS, PASIŪLYMAI

Teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

- siūlome atnaujinti informaciją (61, 62, 99 p.) apie pagalbą šeimoms, jauniems žmonėms, globėjams ir budintiems globotojams, paramą globojamiems (rūpinamiems) vaikams, nemokamo mokinių prieinamumo didinimą, neperleidžiamas vaiko priežiūros atostogas mamoms ir tėčiams, šeimų interesų atstovavimą per savivaldybių šeimos tarybas, atrankos konkursą projektams ir kt. Didžioji dalis priemonių, nurodytų kaip planuojamų, jau yra padarytos, o didinti nemokamo mokinių maitinimo prieinamumo artimiausiu metu neplanuojama.
- siūlome atnaujinti statistinę informaciją (176 p.) apie ikimokyklinio ugdymo įstaigas (informacija pateikta už 2019-2020 m.), taip pat pateikiamas nuorodas į interneto svetaines (dalis jų, pvz., 105 p., neaktyvios).
- siūlome pakoreguoti informaciją (45 p.) apie biudžeto sudarymo lyčių lygybės principu diegimo galimybes, orientuojantis ne procesą, o į siekiamus ar pasiektus rezultatus.
- atkreipiame dėmesį, kad teikime ir Pranešimo projekte nurodomas skirtingas informacijos pateikimo laikotarpis.

Siūlytina SADM pristatyti ir tarpinstituciniame pasitarime aptarti Pranešimo projekte įvardintas svarbiausias padarytos pažangos priemonės ir sritis, kuriose pažanga vis dar yra nepakankama. Taip pat pateikti informaciją apie nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į Pranešimo projekto rengimą ir jų išsakytą poziciją esminiais klausimais.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaite-Garbštienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja